

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 2 (83) 2015

Том 1

Частина 1. Економічні науки

Миколаїв
2015

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

І.П. Атаманюк, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 7 від 31.03.2015 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2015

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ

О. С. Бакуліна, аспірант

Т. О. Зінчук, доктор економічних наук, професор
Житомирський національний агроекологічний університет

У статті розглянуто особливості державної підтримки та стимулювання персоналу сільськогосподарських підприємств в країнах-членах ЄС. Висвітлено особливості та основні проблеми державного стимулювання персоналу сільськогосподарських підприємств в Україні. Розкрито основні елементи державної підтримки сільськогосподарських підприємств та з'ясовано вплив кожного із них на мотивацію персоналу.

Ключові слова: державне стимулювання, державна підтримка, персонал сільськогосподарських підприємств, мотивація персоналу, державна підтримка аграрного сектора.

Постановка проблеми. Перспективи інтеграції України у європейський простір передбачають активізацію використання сукупності інструментів, механізмів, факторів, що спрямовані на формування соціально орієнтованої системи аграрного розвитку. Центральне місце у такій системі має відводитися виробленню нової ідеології сільського розвитку, яка буде спроможна подолати невпевненість сільського населення у своєму майбутньому, змінити ставлення держави до селян, відновити його довіру до влади та покращити соціально-психологічний клімат на селі. У цьому контексті на перший план має виходити побудова конкурентоспроможного, самобутнього, прогресивного українського села, яку неможливо здійснити без розвитку людських ресурсів, оскільки, згідно з Конституцією України, «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються найвищою соціальною цінністю».

Огляд останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних, методологічних, практичних аспектів підвищення мотивації трудової діяльності персоналу сільськогосподарських підприємств присвячено праці вітчизняних вчених В. Андрійчука, Д. Богині, О. Богуцького, П. Гайдуцького, В. Дієсперова, Г. Дмитренка, Й. Завадського, А. Здравомис-

лова, В. Малеса, М. Маліка, Л. Червіньської та ін. Формуванню пріоритетів євроінтеграційного розвитку, дослідженню конкретних напрямів інтеграції аграрного сектора економіки присвячено праці економістів-аграрників О. Бородіної, В. Зіновчука, Т. Зінчук [2], С. Кваши, П. Саблука, В. Юрчишина та ін. Проте гострою залишається проблема адаптації європейської державної підтримки та мотивації персоналу сільськогосподарських підприємств до сучасних умов господарювання, оскільки спостерігається стабільна тенденція небажання селян працювати в галузі сільського господарства.

Метою статті є аналіз напрямів державного стимулювання персоналу сільськогосподарських підприємств країн-членів ЄС та України.

Виклад основного матеріалу. Розвиток інтеграційних процесів на європейському рівні є сучасною ознакою прогресивних змін та можливостей для відродження сільського господарства. Надзвичайно важливим кроком є наближення аграрного сектора України до європейських стандартів та адаптація до Спільної аграрної політики ЄС.

У ряді пріоритетів, закладених у стратегії розвитку сільських територій ЄС «Стратегія 2020», передбачено зростання: розумне (збільшення інвестицій в освіту, дослідження та інновації), стає (побудова низьковуглецевої економіки) та всеохоплююче (основний акцент на створенні робочих місць і скороченні бідності) [4]. Починаючи з 2013 р., розвиток САП ЄС передбачає істотні поправки і зміни за такими напрямами: 1) заходи, призначені для регулювання ринку (інтервенційні закупівлі, експортні субсидії, системи виробничих квот тощо) і прямі платежі; 2) заходи, спрямовані на розв'язання проблем сільського розвитку і заохочення ведення багатофункціонального сільського господарства. У вище окресленому основний акцент зроблено на проблемах сільської зайнятості, формуванні трудового потенціалу села та його мотивації, оскільки сталий розвиток сільської місцевості визначається не тільки відродженням високоорганізованого, конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва, але й створенням робочих місць та досягненням соціального добробуту сільського населення.

Важливо зазначити, що основними завданнями регіональної політики ЄС є: створення умов для розвитку життєздатного сільського підприємництва; підтримка реструктуризації сільської економіки; оволодіння новими технологіями виробництва і переробки продукції; гарантування сільському населенню надання послуг першої необхідності; підтримку нової поселенської мережі та сільської інфраструктури; стимулювання розвитку сільського туризму; відновлення аграрного, лісового та рекреаційного потенціалу пошкоджених територій [2, с. 188].

Заходи підтримки сільського господарства САП ЄС на 2014-2020 рр. передбачають виділення 6 пріоритетів: сприяння передачі знань та інновацій у сільському і лісовому господарстві та у сільській місцевості; підвищення конкурентоспроможності і життєздатності всіх видів господарювання; сприяння організації продовольчого ланцюга постачання і управління ризиками у сільському господарстві; відновлення, збереження і зміцнення екосистем, які залежать від сільського і лісового господарства; стимулювання ефективного використання ресурсів і перехід до низьковуглецевої і стійкої до змін клімату економіки сільського господарства, продовольчого і лісового секторів; сприяння соціальній інтеграції, скороченню бідності й економічному розвитку в сільських районах [3, с. 92].

Зокрема, загальна сума видатків бюджету САП ЄС на 2014-2020 рр. становить 386,9 млрд євро, найбільшу частку становлять прямі платежі 72,8%, зокрема, згідно із запропонованим бюджетом, допомога на 1 гектар не повинна бути менше 60% середнього обсягу допомоги, а максимально можливий обсяг виплат на сільськогосподарське підприємство становитиме 300 тис євро на один гектар у рік, що, в свою чергу, здійснює вагомий стимулюючий вплив на персонал сільськогосподарських підприємств. Частка видатків САП ЄС на сільський розвиток, згідно із запропонованим бюджетом, становить 23,2%, серед яких вперше було виділено видатки на заходи щодо розвитку наукових досліджень і інновацій (1,2% загального бюджету), що має сприяти виробництву сільськогосподарської продукції з меншими затратами ресурсів.

З 2014 р. на схему прямих платежів для підтримки малих форм господарювання припадатиме до 10% річного бюджету цих платежів у країнах ЄС. Так, у структурі прямих платежів з 2014 р. виділено обов'язкові та добровільні схеми фінансування. Зокрема, до обов'язкових належать: національні або регіональні фіксовані виплати на гектар землі; виплати за виконання умов, що сприяють оптимальному використанню природних ресурсів (диверсифікацію культур, утримання постійних пасовищ, екологічні зони), які становитимуть 30% національного річного бюджету; виплати фермерам-початківцям (до 40 років), на які можна претендувати протягом перших 5 років роботи створеного підприємства, розмір виплат на 25% перевищує середній погектарний рівень, однак обмежується площею 25 га та становитиме до 2% національного річного бюджету.

Важливим в контексті євроінтеграційних перспектив аграрного сектора є досвід державної підтримки та стимулювання інтересів й потреб персоналу сільськогосподарських підприємств та зацікавленості їх у підвищенні ефективності господарювання. Саме тому, до важливих функцій державного регулювання в країнах ЄС відносять управління технічним прогресом у сільському господарстві через систему наукових установ або закладів освіти, професійного навчання, підвищення кваліфікації, надання консультативної допомоги фермерам; технічне та комерційне обслуговування за допомогою державних закупівель, державних оптових ринків та кредит. У деяких західноєвропейських країнах держава здійснює також контрольно-облікові функції (інспекція за якістю продукції, статистика тощо), керування соціальною перебудовою села шляхом ліквідації дрібного виробництва, сприяння впровадженню та розробленню програм розвитку сільських районів, перепідготовку і підвищення кваліфікації осіб для роботи в інших галузях.

Саме державна підтримка аграрного сектора має стати вагомою умовою розвитку сільськогосподарського виробництва, сільських територій та важливим мотиваційним чинником для населення займатися сільським господарством. Бюджетне

фінансування аграрного сектора України охоплює програми і заходи, що спрямовані на розвиток сільського господарства, пільговий режим оподаткування, часткову компенсацію відсоткових ставок за користування кредитами комерційних банків, що здійснює мотиваційний вплив на суб'єкти господарювання. Зокрема, на підтримку сільського господарства у 2014 р. передбачено витрати у розмірі 6,8 млрд євро загального бюджету, що на 1,6 млрд грн менше порівняно із 2013 р. Загальний обсяг державної підтримки в Україні у 2013 р. становить 0,5% від ВВП, в країнах ЄС – 1,3% ВВП. Для порівняння, у 2013 р. у бюджеті ЄС на сільське господарство, розвиток села, підтримку фермерів було виділено 42 млрд євро (27%) загального бюджету. Основна частина коштів європейських країн спрямовується на підтримку сільськогосподарських товаровиробників (87,2%), на сферу послуг – 11,5%, на споживачів – 1,3%. Загалом в Україні на підтримку сільськогосподарських товаровиробників спрямовано 67,1%, решта – 32,9% підтримки спрямовано на сферу послуг.

Разом з тим, однією з перешкод на шляху багатofункціонального розвитку сільських територій в Україні є відсутність підтримки з боку державних, регіональних і місцевих органів влади підприємницьких ініціатив сільських мешканців та використання зарубіжного досвіду в цьому напрямі. Таким чином, політика розвитку сільських територій має бути орієнтована на ті цінності, що стали запорукою успіху країн-членів ЄС та відповідати їх нормам, а саме: прозорості, відповідальності, ефективності.

Одним із чинників державного стимулювання розвитку сільського господарства та мотивації персоналу є надання дотацій та субсидій сільськогосподарським виробникам. Державні заходи підтримки аграрного сектора поширюються майже на 75% обсягів сільськогосподарської продукції, яка реалізується на внутрішньому ринку країн-членів ЄС. Частка державного фінансування, що входить до зеленої скриньки, становить у країнах ЄС 50-60% від загальної суми. Крім того, розвинуті країни світу активно субсидують аграрний сектор також із міркувань продовольчої безпеки та мінімізації за-

грози надлишкової міграції сільського населення в міста і за кордон. Величина таких субсидій досягає в країнах ЄС у середньому 50% від вартості сільськогосподарської продукції, у Швейцарії – 82%. В Україні у 2013 р., порівняно із 2012 р., частка державного фінансування на заходи жовтої скриньки зменшилася на 0,8 млрд грн, що становить 36,2%, частка державного фінансування на заходи зеленої скриньки, навпаки, має тенденцію до збільшення (на 0,1 млрд грн) і становить 63,8%.

Значний вплив на формування трудових ресурсів села та стимулювання персоналу суб'єктів господарювання в країнах ЄС здійснюється через державне регулювання обігу земель сільськогосподарського призначення, розвиток довгострокової оренди. Так, у країнах-членах ЄС 90% договорів оренди укладається терміном на 9-10 років і більше. У середньому по країнах-членах ЄС частка орендованих земель становить 40% усіх сільськогосподарських земель. Крім того, орендна плата за використання сільськогосподарських земель у середньому у країнах ЄС становить 20-25% від вартості урожаю або 2,5% вартості землі. Зокрема, у Данії орендна плата змінюється залежно від якості землі і становить 16-20%, у Швеції – 7-9% вартості реалізованої продукції й переглядається кожні три роки у бік підвищення в 1,5 раза [1, с. 27]. Для порівняння, в Україні система землекористування є нестабільною, зокрема це стосується надання оренди на короткі терміни користування, за якої сільськогосподарські підприємства не можуть забезпечити у перспективі фінансову стабільність та інвестувати кошти у довгострокові програми. У 2013 р. частка орендних договорів терміном до 5 років становить 43,8% від загальної кількості договорів, понад 10 років – тільки 13,9%. Оренда земельних ділянок на короткий термін (5 років) спрямована насамперед на отримання прибутку з мінімальними витратами на збереження родючості ґрунтів. Розмір орендної плати в Україні для земель сільськогосподарського призначення не може бути меншим за 3% визначеної відповідно до законодавства вартості земельної ділянки.

Політика ЄС з функціонування й організації ринку землі передбачає встановлення системи обмежень, яка унемож-

ливає велику концентрацію земель та погіршення якості землекористування, жорстких кваліфікаційних вимог для землекористувачів, оподаткування з диференціацією поземельного податку залежно від якості використання землі, постійний контроль за будь-якими змінами у структурі власності сільськогосподарських угідь тощо. Саме тому, зважаючи на світові та західноєвропейські тенденції, наголос слід поставити на застосуванні економічних важелів впливу на власників земель щодо контролю за використанням земельних ресурсів, зокрема здійснення заходів зі збереження та відтворення родючості ґрунтів, використання в сільськогосподарському виробництві екологічно безпечних технологій обробітку та вирощування сільськогосподарських культур.

Значний стимулюючий вплив на персонал сільськогосподарських підприємств у країнах ЄС здійснює система земельної іпотеки та розвитку кредитного забезпечення, яка ґрунтується на діяльності спеціалізованих установ кредитування фермерів, кооперативних і земельних банків, інших фінансових інститутів. Іпотечні кредити комерційних банків надаються строком від 30-50 років, у розмірі, який не перевищує 60-80% вартості землі та нерухомості, при цьому держава відшкодовує частину витрат на сплату відсотків. Державні іпотечні банки надають кредити на термін від 5-20 років, у розмірі, що не перевищує 60-80% вартості земельної ділянки, на 8-9% річних. Так, частка іпотечного кредитування у Данії становить 68%, Німеччині – 47%, Франції – 21%, Швеції – 58%, Україні – 12,7%. Державне кредитування сільськогосподарського виробництва в Україні, зокрема надання кредитів фермерським господарствам у 2013 р., зменшилося на 360 тис. грн і складає 27,8 млн грн.

Надзвичайно важливим мотиваційним чинником є впровадження в аграрний сектор країн-членів ЄС нових методів оновлення матеріально-технічної бази підприємств сільської місцевості, зокрема фінансової підтримки на умовах лізингу. Фінансова підтримка заходів на умовах лізингу в Україні у 2013 р. зменшилася, порівняно з 2012 р., на 21,2 млн грн і становить 8,8 млн грн.

Доволі поширеною практикою в країнах ЄС за відсутності можливості придбання необхідної сільськогосподарської техніки набуло застосування сервісного інженерно-технічного забезпечення з боку дилерських підприємств та великих машинобудівних фірм. У Великобританії, Німеччині, Швеції до їх послуг вдаються від 70 до 90% виробників сільськогосподарської продукції. У Великобританії, Італії, Франції досить поширеними є кооперативи для спільного користування сільськогосподарською технікою.

Слід зазначити, що на створення сприятливих умов для формування та відтворення сільського населення та трудового потенціалу здійснюють вплив галузі охорони здоров'я, освіти, культури та сфери послуг, без яких неможливе функціонування самих досконалих моделей мотивації праці персоналу. Зокрема, якість освіти в начальних закладах України є недостатньою та значно відстає від країн Європи. Так, система підготовки та періодичності підвищення кваліфікації у Європейських країнах становить 3-5 років, тоді як в Україні – 17 років.

Саме тому держава має виступати головним інвестором системи освіти, охорони здоров'я, оскільки такі витрати мають суспільно корисну цінність. Інвестиції у людський капітал можуть бути спрямовані у різні складові: освіту, професійну підготовку, охорону здоров'я тощо. Зокрема, на розвиток освіти в Україні у 2012 р. було виділено 6% ВВП. Для порівняння, у країнах ЄС видатки на розвиток науки у середньому складають 2% ВВП, освіти – 10-12% ВВП. Вкладення коштів бюджету ЄС у людський капітал фермерських господарств Польщі до 2013 р. становить 8,1 млрд євро або 11,3% загального плану розвитку сільських територій.

Зусилля органів державної влади мають бути орієнтовані на створення робочих місць, забезпечення гарантії зайнятості у процесі приватизації та реструктуризації підприємств, на підтримку підприємництва і самозайнятості населення, підвищення гнучкості ринку праці, професійну підготовку і перепідготовку кадрів, які не здатні працювати із сучасною технікою. В Україні фінансування професійного навчання працівників

практично повністю покладено на роботодавця, при цьому доцільно, щоб витрати складали близько 1% від загальних витрат на робочу силу. У країнах ЄС професійне навчання, перепідготовка працівників, проведення освітніх тренінгів здебільшого належить до компетенції підприємств – 2-10% (у Великобританії – 3,6%, Франції – 3%). Однак державою здійснюється компенсація частини витрат суб'єктів господарювання на професійну освіту (не менше 20%), застосуванням, зокрема, механізмів для стимулювання участі підприємств у професійному навчанні кадрів через податкові пільги та створення відповідних фондів.

Висновки. У процесі дослідження було виділено основні напрями державного стимулювання персоналу сільськогосподарських підприємств у країнах ЄС та Україні. До таких відносимо: підтримку підприємницьких ініціатив сільських мешканців; надання дотацій та субсидій сільськогосподарським виробникам; розвиток довгострокової оренди, земельної іпотеки, кредитного забезпечення; надання фінансової підтримки на умовах лізингу; інвестиції в людський капітал. Відтак, виходячи зі свого європейського вибору, Україна започаткувала новий процес змін, який має спиратися у своєму розвитку на європейську людиноцентричну систему цінностей, основою якої є не виробництво, а людина, розвиток її інтересів, створення гідних умов для реалізації її творчих, культурних, інтелектуальних можливостей, утвердження інноваційності в якості економічної поведінки.

Список використаних джерел:

1. Бредіхін О. О. Економічні аспекти контролю збереження родючості ґрунтів при оренді земельних часток (паїв) [Текст] / О. О. Бредіхін // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (2012; 22-24 червня) ; За заг. ред. : О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 26–28.
2. Зінчук Т. О. Європейська інтеграція: проблеми адаптації аграрного сектора економіки : монографія / Т. О. Зінчук. – Житомир : ДВНШ «Державний агроєкологічний університет», 2008. – 384 с.
3. Попова О. Л. Нові пріоритети Спільної аграрної політики ЄС на 2014-2020 роки: стратегічні орієнтири для розвитку агросфери України / О. Л. Попова // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 89–96.
4. Priorities [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_en.htm.

О. С. Бакулина, Т. О. Зинчук. **Направления государственного стимулирования персонала сельскохозяйственных предприятий в странах-членах ЕС и Украине**

В статье рассмотрены особенности государственной поддержки и стимулирования персонала сельскохозяйственных предприятий в странах-членах ЕС. Отражены особенности и основные проблемы государственного стимулирования персонала сельскохозяйственных предприятий в Украине. Раскрыты основные элементы государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий, исследовано влияние каждого из них на мотивацию персонала.

Ключевые слова: государственное стимулирование, государственная поддержка, персонал сельскохозяйственных предприятий, мотивация персонала, государственная поддержка аграрного сектора.

O. Bakulina, T. Zinchuk. **Directions of agrarian staff's stimulation in countries - members of the EU and Ukraine**

The article deals with the peculiarities of the state support and staff's stimulation in countries - members of the EU. The specific features and main problems of government staff's stimulation of agrarian enterprises in Ukraine have been highlighted. The basic elements of the state support of agrarian enterprises are marked out and the effect of each of them on staff's motivation has been determined.

Keywords: government stimulation, government support, farm staff, staff's motivation, state support of agricultural sector.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

<i>М. Dubinina.</i> The institutional aspects of the analysis of transformations in agriculture of ukraine.....	3
<i>О.Є. Новіков, А.В. Ключник.</i> Економічний потенціал сільських територій: теоретичний аспект	12
<i>І. Нончаренко.</i> Pricing policy and marketing strategies of agrarian enterprises	20
<i>О.І. Котикова.</i> Індикація економічного стану сільськогосподарського землекористування в Україні.....	25
<i>Б.В. Погріщук, В.І. Мельник.</i> Формування конкурентного середовища у зерновому господарстві України	35
<i>Л.В. Гуцаленко, У.О. Марчук.</i> Реалізація контрольної функції обліку в управлінні поточними зобов'язаннями підприємств.....	43
<i>Н.В. Потривасєва, Т.П. Федяніна.</i> Формування облікової політики в контексті документування руху запасів під час сівби ярих культур.....	49
<i>Г. Ryabenko.</i> Study of factors affecting financial security of insurance market	59
<i>О.С. Бакуліна, Т.О. Зінчук.</i> Напрями державного стимулювання персоналу сільськогосподарських підприємств в країнах-членах ЄС та Україні.....	65
<i>О.С. Біліченко.</i> Шляхи максимізації прибутку підприємств. 75	
<i>С.В. Сирцева.</i> Методичні підходи до формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрними підприємствами	85
<i>Г.Б. Погріщук.</i> Агроекологічний розвиток: проблеми взаємозв'язку раціонального природокористування й економіки	94
<i>О.В. Лазарева.</i> Соціально-економічні та екологічні особливості і оцінка рівня сільськогосподарського землекористування.....	102
<i>Є.О. Павлюк.</i> Досвід формування консолідованих систем пенсійного забезпечення в східноєвропейських країнах	108

С.О. Горбач. Визначення категорії трудових ресурсів: теоретичні аспекти.....	118
С.В. Тимофіїв. Удосконалення інституційного середовища як передумова реалізації управління трансакційними витратами аграрних підприємств.....	126

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До друку приймаються статті, що відповідають вимогам ВАК і мають такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

З метою дотримання вищезазначених вимог до наукової статті слід жирним шрифтом виділити такі елементи статті: постановка проблеми, аналіз актуальних досліджень, мета статті, виклад основного матеріалу, висновки і перспективи подальших досліджень.

Статті, які не відповідають вимогам ДАК України, до друку не приймаються.

Обсяг статті – до 10 повних сторінок. Розміри полів: ліве – 20 мм, праве – 20 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, до 30 рядків на сторінці.

Статті необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word. Шрифт статті – Times New Roman Cyr, через інтервал 1,5, розмір – 14 pt.

Назва статті має бути короткою (до 10 слів), адекватно відбивати її зміст, відповідати суті досліджуваної наукової проблеми. При цьому слід уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Деякі питання...», «Проблеми...», «Шляхи...», в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Анотації (українською, російською та англійською) набирати курсивом 12 кеглем. Виклад матеріалу в анотації має бути стислим і точним (близько 50 слів). Слід застосовувати синтаксичні конструкції безособового речення, наприклад: «Досліджено...», «Розглянуто...», «Установлено...» (наприклад, «Досліджено генетичні мінливості... Отримано задовільні результати...»).

Анотація статті англійською мовою (від 250 до 300 слів) та ключові слова англійською мовою (від 5 до 10 слів). Треба надати професійний переклад анотації статті англійською мовою (завірений печаткою бюро перекладів або відділу кадрів підпис викладача кафедри іноземних мов вашого ВНЗ). Бажано надати цю розширену анотацію українською (російською) мовою.

Анотація англійською мовою повинна бути структурованою (слідувати логіці опису результатів у статті), інформативною (не містити загальних слів); оригінальною (не може бути калькою російськомовної анотації); змістовною (відображати основний зміст статті та результати досліджень).

Посилання в тексті подавати тільки у квадратних дужках, наприклад [1], [1, 6]. Посилання на конкретні сторінки наводити після номера

джерела, потім через кому сторінку (маленьке с.), далі її номер (наприклад: [1, с. 5]). Якщо далі йде інше джерело, то ставити його номер через крапку з комою в тих самих дужках (наприклад: [1, с. 5; 4, с. 8]).

Усі цитати, мова оригіналу яких є іншою, подавати мовою Вісника й обов'язково супроводжувати їх посиланнями на джерело і конкретну сторінку.

Не робити посторінкових посилань, а подавати їх у дужках безпосередньо в тексті.

На всі рисунки й таблиці давати посилання в тексті. Усі рисунки мають супроводжуватися підписаними підписами, а таблиці повинні мати заголовки.

Рисунки виконувати у редакторі Microsoft Word за допомогою функції «Створити рисунок», а не виконувати рисунок поверх тексту. Написи на рисунках виконувати засобами Microsoft Word з тим, щоб редактор мав можливість зробити в них необхідні виправлення. У разі використання інших програм для створення рисунків надавати редакції на кожний рисунок окремий файл фотмату TIFF (незжатий – uncompressed) або формату JPG (найкращої якості – best quality).

Таблиці виконувати у редакторі Microsoft Word за допомогою функції «Додати таблицю». Кожна таблиця повинна займати не більше одного аркуша при розмірі шрифту TIMES тексту таблиці не менш ніж 12 кегль.

Формули у статтях по всьому тексту набирати у формульному редакторі MS Equation – 3.0, шрифт TIMES, 10 кегль.

Автори мають дотримуватися правильної галузевої термінології (див. держстандарти).

Терміни по всій роботі мають бути уніфікованими.

Між цифрами й назвами одиниць (грошових, метричних тощо) ставити нерозривний пробіл.

Скорочення грошових та метричних одиниць, а також скорочення млн, млрд, метричних (грн, т, ц, м, км тощо) писати без крапки.

Якщо в тесті є аббревіатура, то подавати її в дужках при першому згадуванні.

Література, що приводиться наприкінці публікації, повинна розташовуватися в порядку її першого згадування в тексті статті й бути оформлена відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Номер у списку літератури має відповідати лише одному джерелу.

Список використаних джерел повинен містити не менше 10 посилань, з яких не менше 7 на зарубіжні видання. Самоцитовання – не більше 30%.

Обов'язкова наявність списку літератури англійською мовою (не виключає списку літератури мовою статті). Літературу не обов'язково перекладати англійською мовою. Її можна транслітерувати. Офіційна транслітерація українського алфавіту латиницею регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Офіцій-

ний трансліт онлайн – <http://translit.kh.ua/?passport>. Транслітерація російського алфавіту латиницею онлайн – <http://www.translator.net/>.

До редакційної колегії подається примірник тексту статті, підписаний авторами, надрукований на папері форматом А4 (див. Зразок оформлення статті), завірений примірник розширеної англійської анотації, а також їх електронна версія на CD. Обов'язково подається: рецензія доктора наук; квитанція про оплату, відомості про автора.

На диску повинен бути 1 файл з текстом статті, названий прізвищем автора (Стаття_Прізвище), файл з розширеною англійською анотацією (Анотація_Прізвище) та, при необхідності, файли з рисунками, графіками тощо.

**Редакційна колегія залишає
за собою право на редакційні виправлення.**

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ

УДК XXX.XX

Назва статті

Л. С. Прокопенко, кандидат біологічних наук, доцент

Л. П. Чернолата, кандидат сільськогосподарських наук

Інститут кормів УААН

Текст анотації українською мовою (50-60 слів)

Ключові слова: 4-7 ключових слів або словосполучень.

* Текст статті *

Список використаних джерел:

1. Іваненко І. І. Назва роботи / І. І. Іваненко – К. : Вища школа, 1999. – 111 с.
2. Бобров М. І. Назва статті / М. І. Бобров // Назва журналу. – 1999. – № 6. – С. 23–25.

*Л. С. Прокопенко, Л. П. Чернолата. **Название статьи.***

Текст аннотации російською мовою (50-60 слів)

Ключевые слова: російською мовою.

*L. Prokopenko, L. Chornolata. **Name of the article.***

Text of annotation англійською мовою (50-60 слів)

Keywords: англійською мовою.

*L. Prokopenko, L. Chornolata. **Name of the article.***

Text of annotation розширена анотація англійською мовою (250-300 слів)

Keywords: англійською мовою.

References:

Транслітерований список використаних джерел

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я
Випуск 2(83) – 2015

Технічний редактор: *О. М. Кушнарьова.*
Перекладач-коректор: *О. В. Неліна.*
Комп'ютерна верстка: *В. О. Лапін*

Підписано до друку 31.03.2015. Формат 60 x 84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 8,75.
Тираж 300 прим. Зам. № ____ . Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.